

Republika Srbija
VRHOVNI SUD
Kzz 1376/2024
17.10.2024. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud, u veću sastavljenom od sudija: Bojane Paunović, predsednika veća, Dijane Janković, Milene Rašić, Aleksandra Stepanovića i Slobodana Velisavljevića, članova veća, sa savetnikom Mašom Denić, kao zapisničarem, u krivičnom predmetu okrivljenog AA, zbog krivičnog dela poreska utaja iz člana 225. stav 2. u vezi stav 1. Krivičnog zakonika, odlučujući o zahtevu za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog AA, advokata Zorana Ateljevića, podnetom protiv pravnosnažnih presuda Osnovnog suda u Šidu K 84/23 od 08.02.2024. godine i Apelacionog suda u Novom Sadu Kž1 514/24 od 24.07.2024. godine, u sednici veća održanoj dana 17.10.2024.godine, jednoglasno je doneo

P R E S U D U

ODBIJA SE kao neosnovan zahtev za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog okrivljenog AA, advokata Zorana Ateljevića, podnet protiv pravnosnažnih presuda Osnovnog suda u Šidu K 84/23 od 08.02.2024. godine i Apelacionog suda u Novom Sadu Kž1 514/24 od 24.07.2024. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Šidu K 84/23 od 08.02.2024. godine okrivljeni AA oglašen je krivim za krivično delo poreska utaja iz člana 225. stav 2. u vezi stava 1. KZ i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od dve godine i novčanu kaznu u određenom iznosu od 200.000,00 dinara, koju je dužan da plati u roku od tri meseca od pravnosnažnosti presude, a ukoliko okrivljeni novačnu kaznu ne plati u određenom roku, sud će je zameniti kaznom zatvora, tako što će za svakih započetih hiljadu dinara neplaćene novčane kazne odrediti jedan dan zatvora.

Okrivljeni je na osnovu člana 264. ZKP obavezan da plati troškove krivičnog postupka i to Osnovnom sudu u Šidu na ime paušala iznos od 5.000,00 dinara, kao i troškove OJT Sremska Mitrovica, Odeljenje u Šidu u iznosu od 92.000,00 dinara, sve u roku od 15 dana od pravnosnažnosti presude pod pretnjom prinudnog izvršenja, dok će o ostalim troškovima krivičnog postupka, čija visina nije poznata u momentu donošenja odluke, sud odlučiti naknadno posebnim rešenjem.

Presudom Apelacionog suda u Novom Sadu Kž1 514/24 od 24.07.2024. godine odbijena je kao neosnovana žalba branioca okrivljenog AA, a prvostepena presuda je potvrđena.

Protiv navedenih pravnosnažnih presuda zahtev za zaštitu zakonitosti podneo je branilac okrivljenog AA, advokat Zoran Ateljević, zbog povrede zakona iz člana 439. tačka 1) i 2) ZKP, dok iz obrazloženja proizlazi da zahtev podnosi i zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 2. tačka 1) ZKP, sa predlogom da Vrhovni sud donese presudu kojom će usvojiti podneti zahtev, preinačiti pobijane presude i okrivljenog osloboditi od optužbe ili ukinuti pobijane presude i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak i odluku i na osnovu člana 488. stav 2. ZKP obavestiti branioca o sednici veća.

Vrhovni sud je dostavio primerak zahteva za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog Vrhovnom javnom tužiocu, u skladu sa odredbom člana 488. stav 1. ZKP, pa je u sednici veća koju je održao bez obaveštenja Vrhovnog javnog tužioca i branioca okrivljenog, smatrajući da njihovo prisustvo, u smislu člana 488. stav 2. ZKP, nije od značaja za donošenje odluke, razmotrio spise predmeta sa pravnosnažnim presudama protiv kojih je zahtev za zaštitu zakonitosti podnet te je nakon ocene navoda zahteva, našao:

Zahtev za zaštitu zakonitosti je neosnovan.

Ukazujući na povredu zakona iz člana 439. tačka 1) ZKP branilac okrivljenog AA u zahtevu za zaštitu zakonitosti ističe da je u vreme izvršenja krivično delo poreska utaja bilo propisano odredbom člana 229. KZ, koji je prestao da važi 31.05.2017. godine, a da je poreska utaja po novom KZ numerisana u članu 225. KZ. Međutim, po navodima branioca, odredbe člana 225. KZ i 229. KZ se u bitnom razlikuju, jer je po starom zakonu bitno obeležje ovog krivičnog dela bio – objekt radnje „zakonito stečeni prihod“, a po novom je „stečeni prihod“, pa ukoliko se radi o nezakonito stečenim prihodima, to ne mogu biti ostvareni elementi bića krivičnog dela poreska utaja iz člana 229. KZ koji je važio tempore criminis. Branilac dalje potencira da optuženje i izreka po svom objektivnom identitetu ne sadrže nužne elemente bića krivičnog dela pa i tim navodima ukazuje na povredu odredbe člana 439. tačka 1) ZKP, zaključujući da u konkretnom slučaju nema krivičnog dela poreske utaje.

Iznete navode zahteva za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog Vrhovni sud ocenjuje kao neosnovane, iz sledećih razloga:

Prema odredbi člana 225. stav 2. Krivičnog zakonika („Sl. glasnik RS“, br.35/19), krivično delo poreska utaja čini onaj ko u nameri da on ili drugo lice potpuno ili delimično izbegne plaćanje poreza, doprinosa ili

drugih propisanih dažbina, daje lažne podatke o stečenim prihodima, o predmetima ili drugim činjenicama, koje su od uticaja na utvrđivanje ovakvih obaveza ili ko u istoj nameri, u slučaju obavezne prijave, ne prijavi stečeni prihod, odnosno predmete ili druge činjenice koje su od uticaja na utvrđivanje ovakvih obaveza ili ko u istoj nameri na drugi način prikriva podatke koji se odnose na utvrđivanje navedenih obaveza, a iznos obaveze čije se plaćanje izbegava prelazi pet miliona dinara.

Po nalaženju Vrhovnog suda iz činjenica i okolnosti označenih u činjeničnom opisu dela datom u izreci prvostepene presude proizlaze sva zakonom propisana obeležja krivičnog dela poreska utaja iz člana 225. stav 2. u vezi stava 1. KZ, za koje je okrivljeni oglašen krivim pravnosnažnom presudom i to objektivna obeležja koja se odnose na radnju izvršenja – da je okrivljeni kao direktor i zakonski zastupnik privrednog društva „Slobex trans“ doo iz Šida, nabavio robu od privrednog društva „Sale petrol“ doo iz Šida, koje je tu robu prethodno nabavilo od privrednog društva „Biogor oil“ doo iz Sukova, u kome je zaposlen okrivljeni, a po računima i otpremnicama navedenim u izreci, da bi zatim u svojim poslovnim knjigama evidentirao fiktivne račune i lažno prikazao da je ta dobra prodao privrednom društvu „Milaprid“ doo iz Beograda, po računima i otpremnicama po kojima prodaja dobara nije obavljena i naplaćena, već su navedeni računi fiktivni i isti su poslužili za prikriivanje da su predmetna dobra prodana neidentifikovanom kupcu bez uplate na račune i bez evidentiranja potraživanja u poslovnim knjigama „Slobex trans“ doo iz Šida, a koja neevidentirana prodaja dobara ima karakter uzimanja dobara od strane okrivljenog AA kao direktora i zakonskog zastupnika „Slobex trans“ doo, bez zasnivanja radnog odnosa, te uzimanje dobara predstavlja njegovu naknadu za rad, odnosno ostale prihode po Zakonu o porezu na dohodak građana, a po osnovu tako ostvarenog prihoda nije izvršio obračun, prijavljivanje ni plaćanje poreza na dohodak građana, kao ni doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, u iznosima navedenim u izreci, na koji način je okrivljeni izbegao da obračuna, prijavi i plati navedene javne prihode, oštetivši Budžet RS –u ukupnom iznosu od 10.622.622,78 dinara. Izreka presude sadrži i subjektivna obeležja, obzirom da je navedeno da je okrivljeni bio sposoban da shvati značaj svog dela i upravlja svojim postupcima, svestan svog dela i hteo njegovo izvršenje i da je radnje izvršenja preduzeo u nameri da potpuno izbegne plaćanje poreza, doprinosa ili drugih propisanih dažbina u iznosu većem od pet miliona dinara, svestan da je njegovo delo zabranjeno.

Iz iznetih razloga, Vrhovni sud je ocenio kao neosnovane navode zahteva za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog kojima se ukazuje da je pravnosnažnom presudom na štetu okrivljenog učinjena povreda zakona iz člana 439. tačka 1) ZKP.

Ukazujući na povredu zakona iz člana 439. tačka 2) ZKP u vezi člana 5. KZ, branilac okrivljenog AA u zahtevu za zaštitu zakonitosti ističe da je okrivljeni oglašen krivim za izvršenje krivičnog dela poreska utaja iz člana 225. stav 2. u vezi stava 1. KZ, suprotno članu 5. KZ kojim je propisano da se na učinioca krivičnog dela primenjuje zakon koji je važio u vreme izvršenja krivičnog dela, uz uslov da ukoliko je zakon nakon izvršenja krivičnog dela, menjan jednom ili više puta, primeniće se zakon koji je najblaži za učinioca. Pravilnom primenom člana 5. KZ, po navodima odbrane, okrivljeni je trebalo da bude oslobođen od krivičnog dela, jer je primenjen zakon koji se nije mogao primeniti i to član 225. KZ, umesto člana 229. KZ, koji je prestao da važi, a koji je propisivao za poresku utaju davanje lažnih podataka o „zakonito stečenim prihodima“.

Izneti navodi, vezani za pogrešnu primenu zakona iz člana 439. tačka 2) ZKP, ističani su u žalbi na prvostepenu presudu i bili su predmet razmatranja Apelacionog suda u Novom Sadu, koji je u ovom krivičnom postupku postupao u drugom stepenu po žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude Osnovnog suda u Šidu K 84/23 od 08.02.2024. godine. Apelacioni sud u Novom Sadu kao drugostepeni je ove navode ocenio neosnovanim i o tome na strani 15, stav treći drugostepene presude Kž1 514/24 od 24.07.2024. godine izneo razloge koje Vrhovni sud prihvata kao pravilne i, u smislu odredbe člana 491. stav 2. ZKP, na te razloge upućuje.

Vrhovni sud nalazi da je u osporenim odlukama sud pravilno primenio član 5. KZ, imajući u vidu da je privredno društvo „Slobex trans“ doo registrovano u APR, da je okrivljeni kao direktor i zakonski zastupnik obavljao legalnu delatnost u ovom privrednom društvu, da prodaja ne predstavlja nezakoniti pravni posao, već se nezakonitost postupanja okrivljenog sastoji u činjenici da je prikrivao podatke od uticaja za utvrđivanje poreskih obaveza na osnovu stečenih prihoda – prodaji robe nepoznatim kupcima. Po nalaženju ovog suda, nižestepeni sudovi su pravilno primenili zakon i to odredbu člana 225. stav 2. u vezi stava 1. KZ kao povoljniji po okrivljenog u odnosu na član 229. stav 3. u vezi stava 1. KZ koji je važio u vreme izvršenja krivičnog dela, imajući u vidu propisan minimum i raspon kazne za navedena krivična dela, te nije osnovan navod zahteva da nije primenjen blaži zakon u smislu odredbe člana 5. KZ.

Pored toga, branilac okrivljenog u podnetom zahtevu za zaštitu zakonitosti ukazuje da je pobijanim presudama učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 2. tačka 1) ZKP, jer se presude zasnivaju na dokazu na kome se ne mogu zasnivati i to službenoj belešci o obaveštenju primljenom od građanina BB od 23.11.2016. godine sačinjenom u Poreskoj upravi Poreska policija Beograd.

Izneti navodi zahteva za zaštitu zakonitosti branioca okrivljenog, po oceni Vrhovnog suda, ne mogu se prihvatiti kao osnovani.

Iz spisa predmeta proizlazi da je u toku postupka na glavnom pretresu izveden dokaz ispitivanje svedoka BB, u prisustvu okrivljenog i branioca, dok navedena službena beleška na koju se branilac okrivljenog u zahtevu za zaštitu zakonitosti poziva nije izvedena kao dokaz i na istoj nije zasnovana pobijana prvostepena presuda.

Prema tome, dokazna radnja ispitivanja svedoka, predstavlja zakonit dokaz i na istom se može zasnivati presuda, te se stoga neosnovanim ocenjuju navodi zahteva branioca okrivljenog kojima se ukazuje da je izvođenjem ovog dokaza i zasnivanjem pravnosnažne presude između ostalog i na iskazu ovog svedoka, sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 2. tačka 1) ZKP.

Ostalim navodima zahteva, branilac iako numeriče bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 438. stav 2. tačka 1) ZKP, istu obrazlaže sopstvenom ocenom dokaza u pogledu ekonomsko finansijskog veštačenja i osporava nalaz i mišljenje sudskog veštaka Milorada Dostanića, i dokaznu vrednost veštačenja, kao i činjenice koje je sud utvrdio na osnovu nalaza i mišljenja veštaka, na koji način branilac polemiše sa utvrđenim činjeničnim stanjem i ocenom dokaza čime u suštini ukazuje na povredu odredbe člana 440. ZKP.

Pored toga, branilac okrivljenog opširno iznosi činjeničnu građu, izvedene dokaze, te i nadalje iznosi sopstvenu analizu utvrđenog činjeničnog stanje. U vezi navedenog, branilac ističe Ugovor o međusobnim pravima i obavezama direktora i društva zaključen 22.07.2015. godine, kao i obaveze koje proističu iz citiranog ugovora, osporava postojanje i tumačenje termina „uzimanje dobara“, kao i koja ovlašćenja i naknade pripadaju licu koje obavlja poslove direktora, te citira odredbe Zakona o porezu na dohodak građana, Zakon o radu i Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, te daje sopstvenu ocenu nalaza i mišljenja veštaka ekonomsko finansijske struke, na koji način branilac polemiše sa utvrđenim činjeničnim stanjem i ocenom dokaza u smislu člana 440. ZKP.

Pored toga, branilac opširno citira obrazloženje drugostepene presude te ukazuje da je drugostepeni sud pokazao arbitrarnost, kontradiktornost i nejasnost razloga te da je na taj način povredio odredbu člana 460. ZKP kao i člana 462 stav 3 ZKP jer prvostepeni sud nije postupio po navedenoj imperativnoj odredbi, te konačno ukazuje na kontradiktornost između izreke presude i obrazloženja u smislu člana 438. stav 2. tačka 2) ZKP.

Međutim, kako povrede odredbe člana 438. stav 2. tačka 2) ZKP, kao i člana 440. ZKP i 462.ZKP, ne predstavljaju zakonske razloge u okviru povreda pobrojanih u članu 485. stav 4. ZKP, zbog kojih je podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti dozvoljeno okrivljenom preko branioca, to se Vrhovni sud u ocenu ovih navoda nije upuštao.

Branilac okrivljenog u zahtevu na više mesta ukazuje na povredu članova 36. stav 1. Ustava Republike Srbije i članova 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Međutim, kada se zahtev za zaštitu zakonitosti podnosi iz razloga propisanih odredbom člana 485. stav 1. tačka 3) ZKP, to se prema odredbi člana 484. ZKP, uz zahtev mora dostaviti i odluka Ustavnog suda ili Evropskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda ljudskog prava i slobode okrivljenog ili drugog učesnika u postupku, a koje je zajemčeno Ustavom ili Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i dodatnih protokolima.

Imajući u vidu da u konkretnom slučaju podnosilac zahteva za zaštitu zakonitosti uz zahtev nije dostavio odluku Ustavnog suda ili Evropskog suda za ljudska prava, to je Vrhovni sud našao da zahtev za zaštitu zakonitosti nema propisani sadržaj, pa se u razmatranje navedenih povreda nije upuštao.

Iz iznetih razloga, Vrhovni sud je zahtev za zaštitu zakonitosti ocenio neosnovanim i, na osnovu odredbe člana 491. stav 1. i 2. ZKP, odlučio kao u izreci ove presude.

Zapisničar-savetnik

Predsednik veća-sudija

Maša Denić, s.r.

Bojana Paunović, s.r.

Za tačnost otpravka

Zamenik upravitelja pisarnice

Milanka Ranković